

NOTĂ

privind litigiile generate de aplicarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.130/2021 privind unele măsuri fiscal-bugetare, prorogarea unor termene, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative

Vă fațem cunoscut faptul cĂ prin O.U.G. nr.130/2021 a fost eliminată facilitatea de exceptare de la plata contribuției de asigurări sociale de sĂnĂtate pentru persoanele fizice care au calitatea de pensionari, Ăn ceea ce privește veniturile din pensii, pentru partea ce depășește suma lunară de 4.000 de lei.

Astfel, prin O.U.G. nr.130/2021 a fost modificată și completată Legea nr.227/2015 privind Codul fiscal, devenind obligatorii contribuțiile de asigurări sociale de sĂnĂtate pentru venituri din pensii, pentru partea care depășește suma de 4.000 de lei (art.XXIV pct.12 și 13 din ordonanță, prin care s-a introdus art.155 alin.1 lit.a¹ din Codul fiscal), actul normativ nefĂcĂnd distincție Ăntre pensiile contributive și pensiile de serviciu.

Ca urmare a modificĂrilor legislative aduse de O.U.G. nr.130/2021, ĂncepĂnd cu luna ianuarie 2022 veniturile din pensii au fost grevate de contribuțiile de asigurări sociale de sĂnĂtate, reținerea fĂcĂndu-se la sursă de cĂtre Casele teritoriale de pensii sau, dupĂ caz, de Casele sectoriale de pensii din subordinea Ministerului ApĂrĂrii Naționale, Ministerului Administrației și Internelor și Serviciului RomĂn de Informații, prin aplicarea unui procent de 10% cu privire la sumele ce depășesc 4.000 de lei.

Ăn aceste condiții, un număr mare de pensionari s-au adresat instanțelor judecătorești solicitĂnd, Ăn contradictoriu cu Guvernul RomĂniei, Ăn calitate de pĂrĂt:

- constatarea vĂtĂmĂrii drepturilor și intereselor legitime, prin mĂsura reglementată de art.XXIV din O.U.G. nr.130/2021, respectiv prin modificarea Codului fiscal, prin aplicarea cotei de contribuție la sistemul de sĂnĂtate de 10% Ăn cazul pensiilor ce depășesc suma lunară de 4000 lei;

- obligarea pĂrĂtului Guvernul RomĂniei sĂ asigure fonduri pentru restituirea sumelor reținute din pensie cu titlul de CASS, ĂncepĂnd cu luna ianuarie 2022 și pĂnĂ la momentul ĂncetĂrii reținerii, sume actualizate cu indicele de inflație și a plĂții dobĂnzii legale penalizatoare prevĂzute de O.G. nr.13/2011;

- obligarea pârâtului să restituie sumele reținute din pensie cu titlu de CAS, începând cu luna ianuarie 2022 și până la momentul încetării reținerii, sume actualizate cu indicele de inflație și a plății dobânzii legale penalizatoare prevăzute de O.G. nr.13/2011.

Totodată, reclamanții au invocat și excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.XXIV și art.XXV din O.U.G. nr.130/2021.

Prin **Decizia nr.650 din 15 decembrie 2022**, publicată în Monitorul Oficial nr.1262 din 28 decembrie 2022, **Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că dispozițiile art.XXIV pct.11** [cu referire la art.153 alin.(1) lit.f²)], **pct.12** [cu referire la art.154 alin.(1) lit.h) sintagma „de până la suma de 4.000 lei lunar inclusiv“], **pct.13** [cu referire la art.155 alin.(1) pct.a¹)], **pct.14** [cu referire la sintagma „venituri din pensii“ din cuprinsul titlului secțiunii a 3-a din capitolul III al titlului V „Contribuții sociale obligatorii“], **pct.16** [cu referire la art.157³], **pct.17** [cu referire la sintagma „precum și al veniturilor din pensii“ din cuprinsul titlului secțiunii a 4-a din capitolul III al titlului V „Contribuții sociale obligatorii“], **pct.18** [cu referire la art.168 alin.(1) în privința trimiterii la art.153 alin.(1) lit.f²), alin.(5) în privința trimiterii la art.157³ și alin.(7¹)] și **pct.19** [cu referire la alin.(1) lit.a) în privința trimiterii la art.153 alin.(1) lit.f²)] și **ale art.XXV alin.(1) lit.c)** [cu referire la pct.12, 13, 16, 18 în privința alin.(1) și (5) ale art.168 și pct.19] din **Ordonanța de urgență a Guvernului nr.130/2021** privind unele măsuri fiscal-bugetare, prorogarea unor termene, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative sunt neconstituționale.

Prin urmare, este previzibil faptul că reclamanții care au solicitat restituirea sumelor reținute din pensie cu titlu de CAS, începând cu luna ianuarie 2022 și până la momentul încetării reținerii, vor obține din partea instanțelor judecătorești soluții favorabile, indiferent care vor fi apărările formulate în aceste dosare pentru Guvernul României. Doctrina și practica judecătorească s-au pronunțat în situații similare în sensul că nu pot fi menținute efectele nelegale ale unui act normativ declarat neconstituțional, plecând de la premiza că orice act emis în temeiul unei dispoziții legale care aduce atingere valorilor și principiilor constituționale este la rândul lui neconstituțional (*quod nullum est, nullum producit effectum*).

De altfel, trebuie observat că prin art.9 din Legea contenciosului administrativ nr.554/2004 a fost creat cadrul legal în vigoare pentru investirea instanțelor de contencios administrativ cu acțiuni formulate împotriva ordonanțelor guvernului.

Prin dispozițiile art.9 din Legea contenciosului administrativ nr.554/2004 se stabilește că:

”(1) Persoana vătămată într-un drept al său ori într-un interes legitim prin ordonanțe sau dispoziții din ordonanțe poate introduce acțiune la instanța de contencios administrativ, însoțită de excepția de neconstituționalitate, în măsura în care obiectul principal nu este constatarea neconstituționalității ordonanței sau a dispoziției din ordonanță.

(2) Instanța de contencios administrativ, dacă apreciază că excepția îndeplinește condițiile prevăzute de art.29 alin.(1) și (3) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, sesizează, prin încheiere motivată, Curtea Constituțională și suspendă soluționarea cauzei pe fond.

(3) După pronunțarea Curții Constituționale, instanța de contencios administrativ repune cauza pe rol și dă termen, cu citarea părților. Dacă ordonanța sau o dispoziție a

acesteia a fost declarată neconstituțională, instanța soluționează fondul cauzei; în caz contrar, acțiunea se respinge ca inadmisibilă.

(4) În situația în care decizia de declarare a neconstituționalității este urmarea unei excepții ridicate în altă cauză, acțiunea poate fi introdusă direct la instanța de contencios administrativ competentă, în limitele unui termen de decădere de un an, calculat de la data publicării deciziei Curții Constituționale în Monitorul Oficial al României, Partea I.

(5) Acțiunea prevăzută de prezentul articol poate avea ca obiect acordarea de despăgubiri pentru prejudiciile cauzate prin ordonanțe ale Guvernului, anularea actelor administrative emise în baza acestora, precum și, după caz, obligarea unei autorități publice la emiterea unui act administrativ sau la realizarea unei anumite operațiuni administrative”.

Așadar, potrivit art.9 alin.(4) și (5) din Legea contenciosului administrativ nr.554/2004, în situația în care decizia de declarare a neconstituționalității este urmarea unei excepții ridicate în altă cauză, acțiunea poate fi introdusă direct la instanța de contencios administrativ competentă, în limitele unui termen de decădere de un an, calculat de la data publicării deciziei Curții Constituționale în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Acțiunea astfel prevăzută poate avea ca obiect acordarea de despăgubiri pentru prejudiciile cauzate prin ordonanțe ale Guvernului, anularea actelor administrative emise în baza acestora, precum și, după caz, obligarea unei autorități publice la emiterea unui act administrativ sau la realizarea unei anumite operațiuni administrative.

În aceste condiții, având în vedere numărul mare de pensionari afectați de dispozițiile O.U.G. nr.130/2021, apreciem că numărul litigiilor generate de Decizia Curții Constituționale nr.650/2022 va crește exponențial în următoarea perioadă, ceea ce va determina blocaje în activitatea instituției, dar și a instanțelor judecătorești. În plus, cheltuielile publice determinate de astfel de procese ar putea avea consecințe grave în privința bugetului de stat.

Pentru a evita această situație, opinăm că Guvernul României ar putea să reglementeze efectele Deciziei Curții Constituționale nr.650/2022, printr-un act de același nivel cu O.U.G. nr.130/2021, care să stabilească modalitățile de restituire a sumelor reținute cu titlu de contribuții de asigurări sociale de sănătate de către Casele teritoriale de pensii sau, după caz, de Casele sectoriale de pensii din subordinea Ministerului Apărării Naționale, Ministerului Administrației și Internelor și Serviciului Român de Informații.

În acest context, menționăm că într-o situație similară a fost adoptată O.U.G. nr.17/2012 privind stabilirea unor măsuri de restituire a unor contribuții de asigurări sociale de sănătate.

Astfel, prin Deciziile Curții Constituționale nr.223/2012 și nr.224/2012, s-a stabilit că dispozițiile art.259 alin.(2) din Legea nr.95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, referitoare la contribuția de asigurări sociale de sănătate datorată de pensionari, dispoziții care au fost preluate și în Codul fiscal începând cu 1 ianuarie 2011, "(...) sunt constituționale în măsura în care se interpretează în sensul că procentul de 5,5 se aplică numai asupra veniturilor din pensii care depășesc 740 de lei”.

Din cauza modului de calcul al contribuției de asigurări sociale de sănătate potrivit Legii nr.95/2006, care a primit o interpretare administrativă contrară celei date de Curtea

Constituțională, un număr mare de pensionari s-au adresat și atunci instanțelor de judecată, solicitând restituirea sumelor reprezentând contribuțiile de asigurări sociale de sănătate, reținute în perioada ianuarie 2011 - aprilie 2012, blocând activitatea acestora.

Soluția legislativă adoptată la data respectivă de Guvern prin O.U.G. nr.17/2012 a fost în sensul de a stabili plata eșalonată a sumelor, din oficiu, de către Casa Națională de Pensii Publice, prin casele teritoriale de pensii, precum și de către casele de pensii sectoriale și cele aparținând sistemelor proprii de asigurări sociale neintegrate în sistemul public de pensii.

O astfel de reglementare are avantajul că stabilește nu doar modalitatea de executare a obligației de restituire, ci și titularul acestei obligații, care nu poate fi Guvernul României, fiind înlăturate în acest mod toate inconvenientele care ar putea să apară în faza de executare a hotărârilor judecătorești și, implicit, majorarea sumelor cu indicele de inflație și a plății dobânzii legale penalizatoare prevăzute de O.G. nr.13/2011.

Deși art.9 din Legea nr.554/2004, invocat ca temei de drept în acțiunile promovate împotriva O.U.G. nr.130/2021, prevede că despăgubirile urmează a fi plătite de emitentul actului, totuși, Guvernul României nu poate să restituie sumele reținute de Casele teritoriale de pensii sau, după caz, de Casele sectoriale de pensii din subordinea Ministerului Apărării Naționale, Ministerului Administrației și Internelor și Serviciului Român de Informații.

Dincolo de faptul că sumele reținute nu s-au făcut venit la bugetul de stat, având o altă destinație, astfel încât nu pot fi plătite potrivit dispozițiilor art.12 alin.(2) lit.b) din O.U.G. nr.4/2009 privind reglementarea unor măsuri în domeniul bugetar, aprobată prin Legea nr.215/2009, trebuie reținut că Guvernul României nu are o evidență a pensionarilor și a drepturilor de care aceștia beneficiază, neavând din motive obiective cum să determine sumele ce ar trebui restituite reclamantilor.

Această posibilitate aparține exclusiv Caselor teritoriale de pensii sau, după caz, Caselor sectoriale de pensii din subordinea Ministerului Apărării Naționale, Ministerului Administrației și Internelor și Serviciului Român de Informații.

Pentru toate aceste considerente, apreciem că se impune adoptarea de către Guvernul României a unei ordonanțe de urgență care să stabilească modalitățile de restituire a sumelor reținute în temeiul O.U.G. nr.130/2021 cu titlu de contribuții de asigurări sociale de sănătate de către Casele teritoriale de pensii sau, după caz, de Casele sectoriale de pensii din subordinea Ministerului Apărării Naționale, Ministerului Administrației și Internelor și Serviciului Român de Informații.

Având în vedere cele anterior expuse, propunem aprobarea și înaintarea prezentei Note spre a fi analizată în cadrul ședinței de Guvern.

~~SECRETOR GENERAL AL GUVERNULUI~~

~~MIHAIL NEACȘU~~